

İmarat ve Dedelerimizin Hayırseverliği

Osmanlı Devleti'nde yer alan hayır kurumlarından biri. Fakir ve muhtaçlara yemek yedirilen ve yemek dağıtılan yerlere imâret denilmiştir. İmâret; mâmur etmek, şenlendirmek, mâmurluk, hayır için fakirlere yemek verilen yer manasınadır. İmâr edilen her türlü yapı veya külliye için de bu tâbirin kullanıldığı görülmektedir. Sonradan aşevi, aşhâne denilen imâretler; umumiyetle bir külliye meydana getiren câmi, medrese, dârüşşifâ gibi bölümlerden biri olmuştur. Bir imâretten, medrese talebeleri, câmi ve hayratta vazifeli olanlar, fakir ve misafirler istifâde ederler ve günde dört-beş bin kişiye öğle ve akşam yemeği verilirdi.

İmâret, ilk defa asr-ı saadette kurulmuştur. Medîneli Ensâr ile Muhacirlerin fakirleri Mescid-i Nebî yanındaki Suffa denilen büyük çardak altında yaşarlar, ilim öğrenmek ve öğretmekle uğraşırlardı. Ömürlerinin çoğu, Resûlullah ile birlikte ilim öğrenmekle, cihâd etmekle geçirdi. Bunlara Eshâb-ı suffa denirdi. Sayıları değişirdi. Çok zaman yetmiş kişi olup, arttığı da olurdu. Bunlardan başka diğer eshâbın çoğu zengindi. İmarat müessesesi, Eshâb-ı kiram tarafından başlatılan daha sonraları da çok parlak devirler geçiren bir hayır kuruluşudur. Bu müesseseler dört halîfe, Emevîler, Abbasîler, Selçuklular devirlerinde devam ederek Osmanlılara geçen müesseselerdendir.

Osmanlılarda ilk İmarati 1336'da kuran Orhan Gâzi, müessesesinin açılışını yaparak fakirlere bizzat, yemek dağıttı. Osmanlıların son zamanlarına kadar devam eden bu müesseselerin yerine sonradan aşevleri kuruldu.

İmaratlar Osmanlıların hayırseverliliğini, adalet ve insafını, insanlık anlayışını, kültür ve medeniyet seviyesini gösteren yüzlerce müesseselerden biri idi.

“Hüner, bir şehir bünyâd eylemektir.
Reâyâ kalbin âbâd eylemektir”

beytindeki anlayış ve davranışla bayındırlık ve sosyal yardım mes'eleleriyle meşgul olan Osmanlı sultanları, günümüzde hastalık hâlini almış dilencilik, kötü yola düşme ve intihar gibi fiillerin önünü kesmişlerdi.

Kaynak: Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi/ 3.Cild